

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

מועד קטן - ד'

1. מה למדו מהפסוק 'בחריש ובקציר תשבות'?

ר' עקיבא: אין הכוונה על חריש וקציר בשביעית שהרי כבר נאמר שדך לא תזרע וכו'. אלא לחייב שביתה בערב שביעית ולנהוג קדושה בקציר מוצאי שביעית בתבואה שגדלה בשביעית. ר' ישמעאל: הפסוק כולו עוסק בשבת, והוסמכו חריש וקציר - כשם שתשבות מחריש רשות, שאין חריש מצוה, כך קציר שנאסר של רשות, אבל קציר מצוה של קרבן העומר - מותר.
האם תוספת שביעית נלמדת מהפסוק או מהלכה למשה, או תקנת חכמים?
לה"א: הלכה למשה, מלמד להתיר חרישה עד ראש השנה לנטיעה צעירה. הפסוק, בא לאסור חרישה של נטיעה זקינה ב-30 יום לפני ראש השנה וב"ש ובי"ה הוסיפו לאסור מפסח ועצרת. ונדחה: אחר שהלכה למשה מתירה 'צעירה', ממילא שומעים איסור בזקינה, ולמה נאמר פסוק? למסקנא: ההלכה נצרכת רק לר' ישמעאל שהפסוק 'בחריש ובקציר' אינו עוסק בשמיטה. ור' עקיבא לומד מהפסוק.

2. מה טעמם של ר"ג ובית דינו שביטלו דין תוספת שביעית שהיא מדאורייתא?

ר' יוחנן: ג"ש 'שבת שבת' מבראשית כשם ששבת אסור במלאכה, ולפניה ולאחריה מותרין, כך שמיטה. ודחה רב אשי: כיצד יכולה הג"ש לדחות דין שנלמד מפסוק או מ'הלכה' אלא הטעם: ר"ג סבר כר' ישמעאל שתוספת נלמד מהלכה למשה והתקבל שתנהג רק כשביהמ"ק קיים כמו ניסוך המים.

3. הטעם שאסור להשקות מי קילון כיון שיש בהם טירחה יתרה שצריכים לדלי. מה הטעם שאסור להשקות ממי גשמים?

ר' יוחנן: גזירה שמא יבא להשקות במי קילון שאף הם מהגשמים. ר' אשי: חוששים שבריכת מי גשמים עצמה ירד גובהה, ותחשב מי קילון. הנפק"מ: בנהרות המלאים בגשמים. לרב אשי מותר כיון שלא חוששים שירד גובהם. לר' יוחנן אסור שעדין יש גזירה שמא ישקה במי קילון.

4. אלו הוראות נוספות למדנו בברייתות בענין השקאת שדות בחול המועד?

- בריכות אע"פ שמלאות מים אסור להשקות מהן, שמא כשיכלו המים, יטרח. אבל אם עוברת ביניהם אמת המים ממעין מותר. לר"פ: דוקא כשרוב השדה ישתה בפעם אחת מאמה זו. לרב אשי: אע"פ שאין רובה שותה בפעם אחת, לא איכפת לו שיושקה בשנים שלשה ימים.
- בריכה שנוטפים אליה מים משדה עליונה מותר להשקות ממנה תחתונה [בית השלחין]. ר' ירמיה דרגיש: דוקא כשעדין נוטפים לבריכה, המים מהשדה העליונה. ואביי הוסיף: דוקא כשלא פסק המעין הראשון המשקה את השדה העליונה.
- מי שיש לו 2 ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה העליונה משום טרחה יתרה. ואפילו חציה גבוה וחציה נמוך לא ידלה לגבוה.
- דולים מים להשקות ירקות, לאוכלן במועד, אבל כדי ליפותן לאחר המועד אסור. מעשה: ברבה תוספאה שראה אדם דולה לירקות, וביקש מרבינא לנדותו. וסבר שההיתר לדלות לירקות אינו בדליי מים, אלא לדלל 'לשלוף', כמו שנחלקו ר"מ ור"י האם 'המדלל' גפנים צפופים מדלל אף בחלק העניים. ורבינא טען לו מברייתא מפורשת, שמותר להדלות מים לירקות. עוד שנינו: אין עושים עוגיות לגפנים - חריצים מסביב שנותנים בהם מים. ומה שר' יהודה התיר לעשותם היינו בגומות ישנות שנסתמו שאין כל כך טרחה. ומשנתנו אסרה לחפור חדשות.

5. הטעם שאין עושים אמת המים בשביעית - חד אמר שנראה כעודר לזריעה. חד אמר כשמניח העפר על שפת האמה נעשה רך לזריעה. מה הנפק"מ?

לה"א: כשחופר ומים באים מיד, מכשיר החול לזריעה אבל אינו נראה כעודר כיון שמים באים. ונדחה: מ"ד נראה כעודר יאסור משום 'מכשיר אגפיה'. למסקנא: כשמשליך העפר רחוק, אינו מכשיר אגפיה, ונחלקו האם נשאר חשש של נראה כעודר. הטעם של מ"ד שלא חוששים שנראה כעודר - כיון שאינו משאיר את החול במקומו כמו העודר. שיטת אמיתר - ר' אלעזר בן עזריה אסור שנראה כעודר. והקשה: כיצד התיר לחפור בשביעית לאדם המכניס זבלו לשדהו לאוצר. [לת"ק: מותר ולא אומרים שנראה כמזבל. לר"מ: אסור עד שיחפור או יגביה ג' טפחים. וכן אם היה מעט זבל קודם שביעית מותר להוסיף. וראב"ע אסור להוסיף אבל אם מעמיק או מגביה או נותנו סלע קשה - מותר.] ותרצו: חד אמר שמדובר שהעמיק לפני שמיטה, וחד אמר שזבלו המונח שם מוכיח שאינו עודר.

6. 'מתקנים את האמה המקולקלת' - היתנה האמה מתחילה בעומק 6 ונסתמה ועומדת בעומק טפח, יכול לחזור להעמידה ב-6. מה הדין במדות נוספות?

- היה עומקה חצי טפח, אסור להחזירה ל-3 כבתחילה, כיון שבעומק 3 המים אינם עוברים היטב ונחשב טרחה שלא לצורך.
- היה עומקה 2 ורוצה לחזור ולהעמיקה ל-12 כבתחילה. אסור כיון שנחשב טירחה יתרה.
- עומקה 2 ורוצה להעמיקה ל-7 כבתחילה. נסתפקו האם נחשב טירחה יתרה, מצד אחד מעמיק רק 5, ומאידך צריך להתכופף לטפח שביעי. תיקון.
- אביי - התיר בחוה"מ לעקור ענפים המפריעים לזרימת הנהר. ר' ירמיה - התיר לפנות עפר ממקור מעין שנסתם. רב אשי - התיר לפנות שרטון שבאמצע הנהר, כיון שרבים שותים ממנו נחשב כצרכי רבים המתירים במועד.